

СИЛАБУС

**вибіркового курсу «Новітні методи літературознавчих досліджень» з
дисципліни «Історія зарубіжної літератури»**

(Доктор філософії, «Філологія»)

**Викладач – проф. Н.О.Висоцька
(кафедра теорії та історії світової літератури)**

Навчальний рік 2022 – 2023

Семестр X

Кількість кредитів ЄКТС - 3

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація – 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно),
перша – англійська

Освітньо-професійна програма: Філологія у вимірах сьогодення:
мовознавство, літературознавство, перекладознавство

Освітній рівень третій (науковий) рівень

Статус дисципліни Вибіркова

Загальна характеристика курсу

Мета вивчення дисципліни: Метою курсу є формування спеціальної (філологічної) компетентності: здатності до здійснення аналізу та інтерпретації літературного твору із застосуванням сучасних методологічних підходів.

Зміст навчальної дисципліни розкривається в одному змістовому модулі, що охоплює опрацювання студентами новітніх літературознавчих, культурологічних та філософських праць, знайомство з магістральними течіями у сучасній теорії літератури. Важливе місце у курсі посідає набуття професійних навичок аналізу художнього тексту із застосуванням сучасних методів та методологій. У курсі розглядаються такі підходи до аналізу та інтерпретації художнього тексту, як «новий історизм», імагологія, інтермедіальність, постгуманізм, геокритика та ін.

Загальний обсяг курсу: 3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:
лекції – 20 год.
семінарські заняття – 10 год.
самостійна робота студентів – 60 год.

Курс передбачає написання МКР та самостійної роботи.

Семестрова форма контролю – залік

Орієнтовна тематика лекційних та семінарських занять.

Теми:

Тема 1. Поняття про текстоцентричні та контекстоцентричні методи літературознавчого дослідження, їхні переваги та недоліки; «уважне читання» як основний методологічний інструмент «нової критики». Історико-політичні та соціокультурні засновки повороту до контекстоцентричних методів аналізу художніх творів (4 год.)

Тема 2. Концептуальні положення та практики «нового історизму» (С.Грінблатт, Л.Монтроуз, К. Белсі та ін.). (4 год.)

Тема 3. Зростання ролі Іншого в добу глобалізації як поштовх до розвитку імагології, її основні постулати. Проблема національного характеру та стереотипу. Гетеро- та автообрази. Основні положення Д.-А.Пажо, Й.Леерсена, М.Беллера, Х.Дізерінка, Д.С.Наливайка. (4 год.)

Тема 4. Літературна інтермедіальність як поле дослідження багатовекторних зв'язків між видами мистецтва, екфразис та гіпотипозис (праці Д.С.Наливайка, В.І.Фесенко, В.Вулфа, С.Маценки та ін.). (4 год.)

Тема 5. Тілесність як культурний та літературний феномен. Теорія травми та її застосування в літературознавчих студіях. Концепція постгуманізму. Просторовий поворот у літературознавчих студіях (4 год.)

Семінари:

Семінар 1. Практичне застосування принципів «нового історизму» для аналізу текстів.

Семінар 2. Література і живопис. Інтермедіальні аспекти.

Семінар 3. Література і кінематограф. Інтермедіальні аспекти.

Семінар 4. Імагологічні виміри сучасної літератури.

Семінар 5. Геокритика та літературне мапування як знаряддя літературознавчого дослідження.

10. Рекомендовані джерела (у тому числі Інтернет ресурси):

Основна:

1. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія / пер. з англ. О.Погинайко. – К. : Смолоскип, 2008. – 358 с.
2. Eagleton, Terry. Literary Theory. Minneapolis: U-ty of Minnesota Press, 1996. – 274 p.
3. Introducing Literary Theories. A Guide and Glossary / Ed. By Julian Wolfreys. – Edinburgh: Edinburgh Univ. Press, 2001. – 318 p.
4. Modern Literary Theory. A Reader. 3d Edition / Ed. by Ph.Rice and P.Waugh. – L.: Arnold, 1997. – 512 p.

Додаткова:

«Новий історизм»

5. Пригодій С.М. Літературознавчий неоісторизм: теорія і практика // Біблія і культура. – 2004. – № 6. – С.303-316.
6. Эткинд А. М. Новый историзм, русская версия // НЛО. – 2001. – № 47. – С. 7-40.
7. Gallagher C. & St. Greenblatt. Practicing New Historicism. - Chicago & L.: The Univ. of Chicago Press, 2000. - 244 p.
8. Representing the English Renaissance / Ed. by St. Greenblatt. – Berkeley: Univ. of California Press, 1988. – 372 p.
9. The New Historicism / Ed. by H. A/ Veever – N.Y.: Routledge, 1989. – 317 p.

Імагологія

10. Высоцкая Н.А. Образ России как текстуальный конструкт в пьесе Т.Кушнера «Славяне!»: имагологический аспект // Проблемы национального глазами Старого и Нового Света: сб. науч. ст.: в 2х ч. Ч.2. – Минск: МГЛУ, 2015. – С.34-42.
11. Имагологические аспекты русской и зарубежной литератур. Межвуз. сб. науч. трудов / Отв. ред. О.Ю.Поляков. – Киров: ООО «Радуга-ПРЕСС», 2012. – 270 с.

12. Имагологические аспекты русской и зарубежной литератур. Межвуз. сб. науч. трудов. Вып. 2 / Отв. ред. О.Ю.Поляков. – Киров: ООО «Радуга-ПРЕСС», 2013. – 166 с.
13. Літературна компаративістика. Вип. 4. Имагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми. Ч. I. – К.: Стилос, 2011. – 294 с.
14. Літературна компаративістика. Вип. 4. Имагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми. Ч. II. – К.: Стилос, 2011. – 447 с.
15. Imagology: The cultural construction and literary representation of national characters. A critical survey / Ed. by M.Beller & J. Leersen. – Amsterdam – N.Y.: Rodopi, 2007. – 476 p.

Інтермедіальність

16. Висоцька Н.О. Театр і кінематограф: діалектика інтермедіальних стосунків // Сучасні літературознавчі студії. Вип.11. У просторі наукового пошуку В.І.Фесенко. – К.: Вид.центр КНЛУ, 2014. – С.123-137.
17. Экфразис. Вербальні образи мистецтва / под. ред. Т.Бовсунівської. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2013. – 237 с.
18. Маценка С. П. Партитура роману. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 526 с.
19. Наливайко Д.С. Теорія літератури й компаративістика. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – 347 с.
20. Тишуніна Н.В. Методология интермедиального анализа в свете междисциплинарных исследований // Методология гуманитарного знания в перспективе XXI века. К 80-летию профессора Моисея Самойловича Кагана. Материалы международной научной конференции. 18 мая 2001 г. Санкт-Петербург. Серия «Symposium». Выпуск №12. – СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2001. – С. 149 – 154.
21. Фесенко В.І. Література і живопис: інтермедіальний дискурс : [навч. посібник]. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2014. – 398 с
22. Экфразис в русской литературе: сб. тр. Лозаннского симпозиума / под. ред. Л.Геллера – М.: МИК, 2002. – 216 с.

Тілесність

23. Мерло-Понти М. Феноменология восприятия. – СПб.: Ювента; Наука, 1998. – 603 с.
24. Образ, тіло, порядок. Гендерні дослідження в міждисциплінарному спектрі / за ред. К.Міщенко, С.Шретлінг – К.: Медуза, 2014. – 225 с.
25. Подорога В.А. Феноменология тела. Введение в философскую антропологию – М.: Ad Marginem, 1995. – 341 с.
26. Сучасні літературознавчі студії. Зб.наук.праць. Вип. 10. Постгуманізм та віртуальність: літературні виміри. – К., КНЛУ, 2013. – 516 с.
27. Штейнбук Ф.М. Конвергенція тілесних мікротопосів у сучасній світовій літературі. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. – 246 с.

28. Эпштейн М. Н. Философия тела. Тульчинский Г.Л. Тело свободы. – М.: Алетейя, 2006. – 232 с.

Травма

29. Гундорова Т.И. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми. – К.: Грані-Т, 2013. – 548 с.
30. Herman J.L. Trauma and Recovery. – Basic Books, 1997. – 290 p.
31. McNally, Richard. Remembering Trauma. – Cambridge, Mass.: Harvard Univ. Press, 2005. – 420 p.
32. Scarry Elaine. The Body in Pain. The Making and Unmaking of the World. – N.Y., Oxford: Oxford Univ. Press, 1985. – 385 p.
33. Tal, Kali. Worlds of Hurt: Reading the Literatures of Trauma. – Cambridge, Mass.: Cambridge Univ. Press, 1996. – 316 p.
34. Trauma. Explorations in memory / Ed., with intro by Cathy Caruth. Baltimore and L.: The Johns Hopkins UP, 1995. – 277 p.
35. Whitehead, Ann. Trauma in Fiction. – Edinburgh: Edinburgh Univ. Press, 2004. – 192 p.

11. Додаткові ресурси (за наявності):

Сайти кафедри теорії та історії світової літератури

<http://www.knlu.edu.ua/struktura/faculties/faculty-of-romance-philology/department-of-theory-and-history-of-world-literature>

http://litdepartment.blogspot.com/p/blog-page_9126.html **Додаткові ресурси :**

Сайти кафедри теорії та історії світової літератури імені проф. В.І. Фесенко

<http://www.knlu.edu.ua/struktura/faculties/faculty-of-romance-philology/department-of-theory-and-history-of-world-literature>

http://litdepartment.blogspot.com/p/blog-page_9126.html

Очікувані результати навчання

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та / або методи і технології навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)
Код	Результат навчання		
6.1.1.	знати основні терміни та поняття сучасного літературознавчого дискурсу;	Лекції, семінари, конференції, круглі столи, творчі тижні, наукові проекти, конкурси, олімпіади.	Усне опитування під час заняття; Програмований контроль; Письмове завдання; Індивідуальний науковий проект; Груповий науковий проект; Самостійна робота; Модульна контрольна

			робота;
6.1.2	опанувати теоретичні потрактування основних концептів літературної теорії останніх десятиліть	Лекції, семінари, конференції, круглі столи, творчі тижні, наукові проекти, конкурси, олімпіади	Усне опитування під час заняття; Програмований контроль; Письмове завдання; Індивідуальний науковий проект; Груповий науковий проект; Самостійна робота; Модульна контрольна робота;
6.1.3.	здійснювати аналіз новітніх філософських та літературознавчих праць із застосуванням набутих теоретичних знань		
6.1.4.	знати основні тексти сучасних літературознавців		
6.2.1.	здійснювати аналіз та інтерпретацію літературознавчих праць із сучасних позицій;	семінари, круглі столи, творчі тижні, наукові проекти, конкурси, олімпіади, наукові доповіді-презентації.	Письмове завдання; Індивідуальний науковий проект; Груповий науковий проект; Самостійна робота;
6.2.2.	розрізняти сегменти та модулі різних літературних шкіл		
6.2.3.	аналізувати літературні твори авторів-англофонів під кутом зору новітніх теоретичних течій		
6.3.1.	здатність працювати в команді та самостійно;	семінари, круглі столи, творчі тижні, наукові проекти, конкурси, олімпіади, наукові доповіді-презентації.	Письмове завдання; Індивідуальний науковий проект; Груповий науковий проект; Самостійна робота;
6.3.2	цінувати та поважати різноманітність і мультикультурність;		
6.3.3	презентувати фахівцям і нефахівцям наукову інформацію, ідеї, проблеми та власні думки про прочитаний художній текст чи наукову працю.		

6.4.1.	Здатність застосовувати й інтегрувати знання і розуміння інших філологічних дисциплін;	семінари, круглі столи, творчі тижні, наукові проекти, конкурси, олімпіади, наукові доповіді-презентації	Письмове завдання; Індивідуальний науковий проект; Груповий науковий проект; Самостійна робота;
6.4.2.	Здатність управляти інформацією з первинних та вторинних інформаційних джерел, серед іншого відтворення інформації через електронний пошук.		

7. Система оцінювання результатів навчання студентів

Форми та критерії оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. поточний контроль;
2. самостійна робота;
3. модульна контрольна робота

- підсумкове оцінювання залік

- умови допуску до заліку:

- позитивні результати за усні відповіді на практичних заняттях;
- відвідування лекцій;
- самостійна робота, оцінена позитивно;
- модульна контрольна робота, оцінена позитивно.

Організація оцінювання:

Система модульно-рейтингового контролю навчальних досягнень має такі складники:

Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів
Передбачений підсумковий контроль – залік	• Аудиторна та самостійна навчальна робота студента	50
	• Модульна контрольна робота (МКР)	50

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10¹**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»)). Ці оцінки трансформуються в **рейтинговий бал за МКР** у такий спосіб:

“відмінно”	– 50 балів;
“добре”	– 40 балів;
“задовільно”	– 30 балів;
“незадовільно”	– 20 балів;
неявка на МКР або відповідь на завдання МКР відсутня	– 0 балів;

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

Критерії оцінювання вмій та знань студентів під час аудиторної роботи

<p>“Відмінно” 5 балів</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Прочитання та осмислення художнього та теоретичного матеріалу, винесеного на обговорення; • виконання відповідних усних та письмових завдань; • змістовний, аргументований та цілісний виклад під час відповіді; • активна й присутня участь у роботі впродовж усього семінарського заняття; • засвоєння відповідних літературознавчих термінів та понять та оперування ними під час семінару; • самостійність та творчість мислення; • вміння аналізувати художній текст або його фрагмент, враховуючи історико-культурний, світоглядно-естетичний контексти відповідної епохи; визначати жанрову природу та поетикальні особливості поданого художнього тексту.
<p>“Добре”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Прочитання та осмислення художнього та теоретичного

¹ Наприклад, протягом семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить **4,33**, з округленням до десятої частки – **4,3**. Отриману оцінку множимо на **10: 4,3x10=43**. Це число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

4 бали	<p>матеріалу, винесеного на обговорення;</p> <ul style="list-style-type: none"> • виконання відповідних усних та письмових завдань; • змістовний, аргументований та цілісний виклад під час відповіді, в якій допускаються певні несуттєві помилки; • активна й присутня участь у роботі впродовж більшої частини семінарського заняття; • засвоєння відповідних літературознавчих термінів та понять та оперування ними під час семінару; • вміння аналізувати художній текст або його фрагмент, враховуючи історико-культурний, світоглядно-естетичний контексти відповідної епохи; визначати жанрову природу та поетикальні особливості поданого художнього тексту. Допускаються певні несуттєві помилки.
“Задовільно” 3 бали	<ul style="list-style-type: none"> • Прочитання обов’язкового художнього та теоретичного матеріалів; • виконання відповідних письмових завдань; • відповідь репродуктивного характеру; • відсутність цілісної та аргументованої відповіді на запитання; відповідь у формі доповнення.
“Незадовільно” 2 бали	<ul style="list-style-type: none"> • Незнання обов’язкового художнього та теоретичного матеріалів; • невиконання відповідних письмових завдань; • нездатність дати відповідь репродуктивного характеру на поставленні запитання.
0 балів	Відсутність на семінарі без його подальшого відпрацювання.

Критерії оцінювання самостійної письмової роботи

“Відмінно” 5 балів	<ul style="list-style-type: none"> • Повне розкриття теми, що засвідчує високий рівень осмислення відповідного художнього та теоретичного матеріалів; • самостійність мислення; • логічний, аргументований та грамотний виклад; • належне оформлення роботи; • вчасне подання роботи (пізніше подання роботи допускається у випадку хвороби. Копія довідки здається разом з самостійною роботою).
“Добре” 4 бали	<ul style="list-style-type: none"> • Розкриття теми, що засвідчує належний рівень осмислення відповідного художнього та теоретичного матеріалів. Допускаються певні неточності; • логічний, аргументований та грамотний виклад. Допускаються певні неточності; • належне оформлення роботи; • вчасне подання роботи (пізніше подання роботи допускається у випадку хвороби. Копія довідки здається разом з самостійною роботою).
“Задовільно” 3 бали	<ul style="list-style-type: none"> • Часткове розкриття теми; • домінування реферативної інформації та цитат над самостійним

	<p>аналізом художнього тексту;</p> <ul style="list-style-type: none"> • нелогічний та неграмотний виклад; • некоректне оформлення; • вчасне подання роботи (пізніше подання роботи допускається у випадку хвороби. Копія довідки здається разом з самостійною роботою).
“Незадовільно” 2 бали	<ul style="list-style-type: none"> • Нерозкриття теми з урахуванням відповідного художнього та теоретичного матеріалів; • несамостійне виконання роботи (списування у колег, з інтернету, підручників тощо); • невчасне подання роботи без поважної причини, засвідченої офіційною довідкою.
0 балів	Самостійну роботу не подано.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

50-45 балів	<ul style="list-style-type: none"> • Знання художніх текстів, винесених для обов’язкового прочитання; • вичерпна відповідь на історико-теоретичне запитання; • вміння аналізувати художній текст або його фрагмент, враховуючи історико-культурний та світоглядно-естетичний контексти відповідної епохи; • визначення жанрової природи та поетикальних особливостей поданого художнього тексту; • оперування відповідними літературознавчими термінами та поняттями; • змістовний, аргументований та грамотний виклад; • самостійність виконання.
44-38 балів	<ul style="list-style-type: none"> • Знання художніх текстів, винесених для обов’язкового прочитання; • ґрунтовна відповідь на історико-теоретичне запитання. Допускаються певні несуттєві помилки; • вміння аналізувати художній текст або його фрагмент, враховуючи історико-культурний та світоглядно-естетичний контексти відповідної епохи. Допускаються певні несуттєві помилки; • визначення жанрової природи та поетикальних особливостей поданого художнього тексту. Допускаються певні несуттєві помилки; • оперування відповідними літературознавчими термінами та поняттями; • змістовний, аргументований та грамотний виклад; • самостійність виконання.
37-33 бали	<ul style="list-style-type: none"> • Знання художніх текстів, винесених для обов’язкового прочитання; • часткова відповідь на історико-теоретичне запитання; • поверховий аналіз художнього тексту або його фрагменту з недостатнім висвітленням історико-культурного та світоглядно-естетичного контекстів відповідної епохи;

	<ul style="list-style-type: none"> • визначення жанрової природи поданого тексту; • часткове оперування відповідними літературознавчими термінами та поняттями; • самостійність виконання.
32 і нижче балів	<ul style="list-style-type: none"> • Незнання художніх текстів, винесених для обов'язкового прочитання; • відсутність відповіді або неправильна відповідь на історико-теоретичне запитання; • відсутній або неправильний аналіз художнього тексту; • відсутність або неправильне визначення жанрової природи поданого тексту; • несамотійність виконання (списування).
0 балів	Неявка на МКР або відповідь на завдання МКР відсутня

Залік

Відмітка про залік у національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового бала студента таким чином:

90 – 100 балів	–	A
82 – 89 балів	–	B
75 – 81 бал	–	C
66 – 74 бали	–	D
60 – 65 бали	–	E
59 балів і нижче	–	FX.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал **60 і вище**, отримують відмітку про залік «**зараховано**» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «**зараховано**» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – **E** та бал **60**. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «**не зараховано**», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «**не зараховано**» в національній шкалі, оцінка **FX** – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Критерії оцінювання знань та вмінь студента під час заліку

“Зараховано”	<ul style="list-style-type: none"> • Знання художніх текстів, винесених для обов'язкового прочитання; • повна або часткова відповідь на історико-теоретичне запитання; • вміння аналізувати художній текст або його фрагмент, висвітлюючи історико-культурний та світоглядно-естетичний контексти відповідної епохи. Допускаються певні несуттєві помилки; • визначення жанрової природи поданого тексту; • часткове оперування відповідними літературознавчими термінами та поняттями; • самостійність відповіді.
“Не зараховано”	<ul style="list-style-type: none"> • Незнання художніх текстів, винесених для обов'язкового прочитання;

	<ul style="list-style-type: none"> • відсутність відповіді на історико-теоретичне запитання; • невміння аналізувати художній текст або його фрагмент, висвітлюючи історико-культурний та світоглядно-естетичний контексти відповідної епохи; • невміння визначити жанрову природу поданого тексту; • неволодіння відповідними літературознавчими термінами та поняттями; • несамотійність відповіді.
--	---

8.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59